

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון תקמ"ג ♦ שנה י"א

פ' אחרי קדושים ♦ אייר ה'תשפ"ג

דברי אלוקים חיים
מרחן רבינו הגה"ק זיע"א

דברות קודש
מרחן רבינו עט"ר שליט"א

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבכם לפני ה' וימתו,
וידבר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבוא אל הקודש וגו'.

ויש לדקדק למה אמר אהרן אחיך וכי אין אנו יודעים שאהרן היה אחיו של משה רבינו, והנה יש לדייק עוד בפסוקים האלו באומרו אחרי מות שני בני אהרן, מה הוא הלשון "אחרי מות" היה יכול לומר "במות", וגם מה שאמר הפסוק בקרבכם לפני ה' וימתו, הלא בפרשת שמיני (י, א) כתב ויקחו בני אהרן וגו' איש מחתנתו ויתנו בהן אש וכו' ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אותם, וכאן כתב הסיבה של מיתתם משום בקרבכם לפני ה' ולכן וימתו, ולא כתב אש זרה, ובאמת התרגום אנקלוס כתב כאן "בקרוביהן אשתא נוכריתא" וצ"ע.

ונראה לומר כי באמת חז"ל אמרו כמה דברים, בהם ביארו מה היה החטא של בני אהרן, אף שבפסוק כתב בפירוש שהוא משום האש הזרה שהקריבו אשר לא צוה ה', אם כל זאת קיבלו חז"ל שהיה עוד סיבות על מה שהגיע עליהן עונש כזה, ולכן נראה לומר בדרך אפשר, כי אין הכי נמי שהיה כמה דברים שעשו שלא כדת, אבל להגיע לעונש כזה של שריפה, זה היה הכל משום "בקרבכם לפני ה'", כי מכיון שהיו קרובים לה', והקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה וגם קאמר לפני ה' דמצינו בפסוק (דברים יג, ה) שאמר אחרי ה' תלכו וגו' כלומר שיש הבדל בין הליכה לפני ה' לבין הליכה אחרי ה', כי עבד שהוא נאמן למלך, המלך נותן לו ללכת אחריו ולא חושש שהוא יברח מלפניו, משא"כ אם העבד אינו כ"כ נאמן אז המלך מוליכו מלפניו שלא יברח לו העבד, שאם ירצה לברוח הלוא המלך רואהו, מכיון שהוא מלפניו, ואז אע"פ שיש בזה חשיבות לעבד שהולך לפני המלך, אבל יש בזה סיכון גדול שכל מה שיעשה העבד, המלך רואהו ומדקדק עליו כחוט השערה, משא"כ אם העבד הולך לאחוריו של המלך שזה פחות כבוד לעבד, מ"מ אין לו כל כך סכנה שהמלך יקפיד עליו, מכיון שאין הוא רואהו כל הזמן, מכיון שהוא הולך לאחוריו של המלך, ולכן אמר הפסוק, "אחרי ה' תלכו" שלא יהיה דקדוק הדין על האדם, משא"כ אם ילך מלפניו של המלך אז יוכל המלך לדקדק עליו ביותר.

ולפי זה מובן מה שאמר כאן שהסיבה היתה שמתו שני בני אהרן הוא משום "בקרבכם לפני ה'" ולכן וימתו, משא"כ שאם לא היו כ"כ בקרבת ה' ולא היו הולכין לפני ה' אלא לאחרי ה', אז לא היה להם שום היזק ואף שעשו מה שעשו, וכמו שאמרו חז"ל זה בכה זה בכה, מכל מקום העונש לא היה כ"כ גדול, ולכן אמר ה' אל משה שידבר את אהרן שלא יבוא בכל עת אל הקודש וגו', ולא ימות, שלא יהיה כ"כ קרוב לה' ולא ידקדקו עליו כ"כ מן השמים, וגם אמר לו שיקח אהרן בבואו אל הקודש קרבנות וכמו שכתוב בפסוקים וזה יהיה לו לכפרה שלא יהיה נזק ח"ו לאהרן ולבניו.

~*~

ומה שכתב אהרן אחיך וכי לא יודעים שהיה אהרן אחיו, נביא דברי קודשו של הרה"ק ר' אלימלך זי"ע בספרו הק' נועם אלימלך שכתב נראה לפרש שהתורה הק' מלמדת לאנשים המוכיחים לבני אדם, שלא יוכיחו לאנשים לצים וריקנים אשר בוודאי אין דבריהם נכנסים כלל באזניהם, וכמו שאמר הכתוב (משלי ט, ח) אל תוכיח לץ דרך לאנשים המקשיבים לקול תוכחה ומוסר ורוצים בתשובה, אליהם יגיד ויורה להם דרכי התשובה ע"כ, כלומר שה' צוה למשה שידבר תוכחה לאהרן אחיו הצדיק ובניו הצדיקים המקשיבים למוסר ולתוכחה ורוצים לשמוע ורוצים בתשובה שאליהם יגיד ויורה וכו' ומסיים הנועם אלימלך שזהו שכתב דבר אל אהרן אחיך ר"ל שהוא אחיך ורוצה במעשים טובים ויקבל תוכחה ממך.

בצדק תשפוט עמיתך (ו, ב).

אחת המצוות החשובות המקיימות את העולם, ובלעדיה איש את רעהו חיים בלעו, היא המצוה של לדון כל אדם לכף זכות, והיא מצוות עשה המפורשת בתורה בפסוק: "בצדק תשפוט עמיתך" ופירש רש"י, "הווי דן את כל האדם לכף זכות."

חושבים אנחנו שלדון לכף זכות זו מידת חסידות! אבל רש"י כותב שזה הביאור של מצוות התורה "בצדק תשפוט עמיתך", זה משפט צדק!! לדון לכף זכות זה עשיית הצדק, ולא רק מנהג חסידות!! מצוה זו, מלבד חיוניותה לקיום יחסי אנוש בין בני האדם, שהרי רוב הבעיות, המחלוקות והמריבות בין אדם לחברו ובין איש לאשתו, נובעות מחוסר ראייה נכונה ועין טובה כלפי האחר, יש בה גם סגולה ומעלה גדולה לאדם, וכמו שמובא בספרי מוסר וחסידות שהיא עצה נפלאה לזכות ביום הדין לפי דברי חז"ל (שבת קכז, ב), שהדן את חברו לכף זכות, דנים אותו לכף זכות.

כן סגולה שתשרה ברכה בפועלו, כנאמר טוב עין הוא יבורך.

ראיתי ווארט נפלא, למה השתמשו בלשון 'כף זכות' מה זו הכף הזאת? אחד השימושים של כף היא לנעליים, אתה מכניס את הרגל לנעל, ואם נשים לב על ידי פעולת הכף, לא מצמצמים את הרגל ולא מרחיבים את הנעל, אז איך הרגל נכנסת? אלא שעל ידי הכף דוחפים את הרגל פנימה!

זה נראה בלתי אפשרי, אבל אם נדחוף, נחפש ונתאמץ, בסוף ייכנס בלבנו צד זכות על חברנו!

ואהבת לרעך כמוך" (יט, יח)

ויש להבין איך שייך שהתורה תצוה לאדם שיאהב את כל אחד ואחד מישראל כמו את עצמו, האם יכול בן ישראל המקיים תורה ומצוות לאהבו צדיק וגדול הדור כמו את החוטב עצים והאיש המוני בשוה. ופירש הרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע, שלכן מדגישה התורה כשמצוה לאהוב כל איש ישראל, שתהיה האהבה "כמוך". פירוש הדבר, הרי בגופו של אדם יש הבדלים רבים, ישנם בו בעצמותיו ובאבריו, הראש הלב והעינים והידיים והרגלים וכו', והנה את ראשו לבו ועינו יאהב האדם ביותר וישמרם בכל עת מכל פגע כאב ומחלה, בידועו אשר בלעדם העולם חשוך בעדו. ושאר איבריו כמו הידיים והרגלים יאהב אותם ג"כ וישמרם מכל מחלה וכאב, אך לא בשמירה יתירה כמו הראש העינים והלב, וכן הוא בכל אבר ואבר לפי ערך חשיבותו ונחיצותו, עד כדי כך שהשערות והצפרנים אם כי יחשבם ויאהבם שלא יתלשם ממנו בכח בעודן מחוברים בגופו בכדי שלא יכאב לו, הרי האדם בעצמו חותך אותם מחמת ריבויים כשיגדלו הרבה. וכן הוא הדבר לגבי כלל ישראל בכללותם דיש בהם אנשים שצריך לאהוב אותם כמו עיניו ולבו, והיינו את ראש העדה שהוא צדיק הדור, ואח"כ עיני העדה היינו התלמידי חכמים שבדור. וכן יש שאר ת"ח ובעה"ב יראים וחסידים, כל אחד כפום דרגא דיליה. אבל ישנם אנשים גרועים בכלל ישראל שהם רשעים אשר צריך להפרידם כמו הצפרנים והשערות הארוכים, וזהו לטובת כלל ישראל, עכ"פ צריך כל אחד לאהוב כפי מה שהוא כנ"ל.

נעימות חיים

לא תקם ולא תטר (יט, יח)

"לך מכאן! הסתלק מהקרון הזה!", הצעקות הנזעמות שהדהדו בקרון הרכבת העושה את דרכו לווילנה עוררו את רבי ישראל סלנטר מהמחשבות בהם היה שקוע. הוא העיף מבט חטוף סביבו והופתע לגלות כי הוא עצמו מהווה את מושא ההתקפה. אדם צעיר עמד מולו וצעק: "סגור את החלון! אתה לא רואה שהדבר מפריע לכל יתר הנוסעים...". נבוך ונכלם מיהר ר' ישראל סלנטר, ממנהיגיה המפורסמים של יהדות ליטא ומחולל תנועת המוסר, לסגור את החלון, אך הדבר לא הרגיע את הברנש גס הרוח שהמשיך להתנפל עליו בצעקות וכינויי גנאי. רק בכניסה לתחנת הרכבת של וילנה, למראה ההמון הרב שהתכנס על הרציף, כדי לקבל את פני האורח הנכבד קלט הצעיר חמום המוח כי הזקן אותו העליב והתקיף במהלך הנסיעה לא היה אלא הרב סלנטר המפורסם בכבודו ובעצמו.

למחרת היום מיהר הצעיר לבית בו התארח הרב סלנטר והתנצל עמוקות על התנהגותו הגסה. "ימחל לי כבוד הרב, אך טרוד הייתי בדברים המעיקים עלי ועל כן נהגתי בקוצר רוח ובחוסר סובלנות...". "תנוח דעתך", השיב לו ר' ישראל בעודו לוחץ את ידו בחמימות. "תכף ומיד הבנתי כי רוחך סוערת ודנתי אותך לכף זכות, לרגע לא היה בליבי שום קפידה על מה שאירע...". הצעיר פנה לעבר דלת היציאה, אלא שאז התנער רבי ישראל בבת-אחת והניח יד על כתפו. "אמור נא לי, מהו הדבר שכה הטריד אותך במהלך נסיעתך לווילנה...".

"אני מתכנן לעבוד כשוחט" השיב לו הלה. "לווילנה הגעתי כדי לאסוף המלצות מרבנים ידועי שם כי ניתן לסמוך על שחיטתי". בו במקום בחן הרב סלנטר את ידיעותיו של הצעיר, ומשנכח לדעת שיש לו הרבה מה לשפר קבע איתו סדר לימוד משותף פעם בשבוע עד שהלכות השחיטה היו נהירות וברורות לו לחלוטין, או אז צייד אותו בהמלצה נלהבת ופטר אותו לדרכו... סיפור מופלא ומדהים זה, הממחיש עד לאיזה דרגה מסוגל להגיע אדם שמתקן את מידותיו, אינו אופייני רק לרבי ישראל סלנטר. אחד מסימני ההיכר המובהקים של כל אחד מגדולי ישראל האמיתיים, בדורנו ובדורות העבר, היו מידותיהם הטובות ויכולתם המופלאה למשול ברוחם ולהתגבר על כל נטיה של כעס או מדה רעה אחרת. לא בקלות תיקנו גדולי ישראל את מידותיהם. רבי ישראל סלנטר עצמו העיד כי: "קל יותר לסיים את כל הש"ס (ששה סדרי משנה הכוללים את כל התלמוד הבבלי המונה יותר מ- 7000 דפים), מאשר לתקן מידה אחת".

(יגל ליבי)

והואיל ואיתנא להכי אפשר גם לפרש על פי מש"כ השל"ה הק' על הפסוק הזה הוכיח חכם ואל תוכח לך, והקשה למה לא כתוב הוכיח ל'חכם (עם ל) וכן היה לו לכתוב אל תוכח ל'לך (עם ל) ולכן כתב שהכוונה הוא שאם אדם בא להוכיח לאדם אל יוכיחו בכעס אלא בנועם ובאהבה ויגיד לו הלא אתה איש חכם ולמה תעשה כזאת ומה ראית לשטות זה לעשות עבירה שאמרו חז"ל אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסת בו רוח שטות, ואם כך תגיד לו, אז יקבל תוכחתך בטוב טעם אבל אם תוכיח אותו בכעס וברוגז ותגיד לו למה עשית כזאת הלא אתה רשע ולך וכו' משמות הגנאי, הלא האדם זה לא ישמע אליך ולכן מסיים הפסוק הנ"ל "פן ישנאיך" באם תוכחתך אליו הוא בגנאי שתאמר לו שלך הוא, אלא תוכיחו לומר שהוא חכם ולא מתאים לו שיעשה שטות כזאת ולכן יאהבך ויקבל תוכחתך.

ולפי זה אפשר גם כאן לומר שה' ציוה למשה שיגיד לאהרן אחי אתה לי ולבניי יגיד שהם בני אחיו הצדיקים והחכמים ולא מתאים להם שיבואו בכל עת לקודש שזה נראה שיש כאן איזה זילזול בקודש שאפשר לבוא מתי שירצו, ואז יקבל אהרן התוכחה הזאת וגם בניו, כן אפשר לומר בפשט הפסוק על פי דברי הנועם אלימלך והשל"ה הק'.

~~~

ומה שהקשינו לעיל למה כתב "אחרי מות" והיה די שיכתוב "במות" שני בני אהרן, נביא עוד מה שכתב הרה"ק רבי אלימלך זי"ע (נועם אלימלך) על דרך הרמז בפרשה הזו. דהנה הצדיק מהפך מידת הדין לרחמים, ואף אם נגזר על אדם מיתה חלילה, יכול הצדיק לבטל הגזירה ולהפכו לחיים, שכוח בידי הצדיק לעשות כן הוא מחמת שהצדיק עולה בתפילתו בעולמות העליונים אשר שם הוא כולו רחמים, בלא תערובות דין כלל, ושם לא נגזר אותה הגזירה וממשיך משם חיים לאותו האדם, וזה מש"כ (ישעי' ל"ה י) ששון ושמחה ישיגו, כל הצדיקים משיגים לעולמות העליונים אשר שם יש ששון ושמחה וכמו שאמר הכתוב (דב"ה א, ט"ז) עוז וחדוה במקומו, וממילא נסו יגון ואנחה וכו' וזהו מש"כ אחרי מות שני בני אהרן ר"ל, שיש כוח ביד הצדיק, שיהיה כבר "אחרי מות" כלומר לבטל המיתה מאיזה אדם, וכמו שאומרים בני אדם על דבר הנתבטל, שאומרים שכבר הוא אחר הדבר ההוא, ולא יהיה זה עוד, ואמר הכתוב על ידי דבר מה יכול הצדיק לבטל, ומפרש "בקרבתם לפני השם" פירוש הנ"ל שע"י שמתקרבים לפני ה' לעולמות העליונים, אז "וימותו" ר"ל שהרי הוא כאילו כבר נתקיים הדין של מיתה, ובאמת נמשך להם חיים על ידי הצדיק ע"כ.

ואם כן רואים אנו מדבריו הק' מה גדול הוא כוח הצדיק, ועלינו להשתוקק לזה לבוא למדרגותם של הצדיקים, וכמו שאמרו חז"ל שחייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב, וכבר כתב הרמב"ם שיכול כל אדם להיות כמשה וגם האור החיים הק' כתב כן, (ורק בנביאות א"א להגיע למדרגת משה).

וגם עלינו מוטל להיות דבוקים בצדיקים וקדושים ולילך בדרכיהם הק' ואז נזכה שהצדיק בתפילתו ובמעשיו הטובים, יגרום שה' יתברך ישפיע עלינו ברכה וחיים ושלוה וכל טוב עד שנזכה להגאולה השלימה מתוך רחמים וחסדים מגולים במהרה בימינו אמן.

### זכות אבות

תולדות רבי **דוד מאשקאוויטש** אב"ד ק"ק באניהאד, ומישקאלטץ הסבא של החתן משה בן המחותן הרב יוסף עמרם הי"ו וחתנו של הרה"צ **מאיר גרויז שליט"א** חתדב"נ רבינו זי"ע

הרב הצדיק רבי דוד מושקוביץ (תרס"ט-חשון תשמ"ו), נולד בקרסטור. לאחר השואה כיהן ברבנות בוניהאד ומישקאלטץ.

עלה בשנות התש"י לירושלים, וכיהן כמו"צ ב"עדה החרדית". איש קדוש, חסידא ופרישא. סיפורי מופת רבים ידועים עליו מגודל קדושתו ו"רתיחתו" ביראת שמים.

היו לו הקפדות מיוחדות בענייני קדושה ואחת מהם שלא נתן ידו למי שלא טבל במקוה וכשהיה צריך לשלם באוטובוס וכדו' לבש על ידו כפפה. מגדולי רבני בעלזא, ומקורב לחסידויות סקווירא, דושינסקיא וסאטמאר.

בתקופה שבין פטירת האדמו"ר רבי אהרן מבעלז זי"ע ובין הכרתת כ"ק האדמו"ר שליט"א, היו חסידי בעלזא מתאספים בימים נוראים להתפלל יחדיו בשיבת בעלזא בירושלים, והיו מכבדים את הרב מבניהאד להתפלל כשליח ציבור בתפילות המוספין

## לענות לחבירו מנין הימים קודם זמן ר"ת

לציבור לספור בעשרה, אלא דעדיף ברב עם, וגם תיקנו לספור ברבים, כדי שאף אחד לא יכשל במנין הימים והשבועות, ולא ישכח לספור].

ואולם בשו"ת דברי יציב (ח"ב סימן ריד) מחמיר בכל ענין להמתין לזמן צאת הכוכבים דר"ת. ושם (סימן רטו), דגם כשמתפלל מעריב עם הציבור לפני זמן ר"ת, ימתין לזמן צאת הכוכבים דר"ת, ויספור עם הציבור בלא ברכה ויתנה שאם ישכח יוצא בזה שספר, ונכון שלא יתיר החגורה שלובש בשעת התפלה עד אחר הספירה, כדי שלא ישכח. וכן העלה בשו"ת משנה הלכות (ח"ו סימן קג), שיספור אחר זמן צאה"כ דר"ת ביחידות, ואל יספור לפני זמן זה אפילו בציבור. ועיין ברכי יוסף (שם) שציין לפני חדש הסוכר, דיש להחמיר כר"ת אף במידי דרבנן.

ומעתה, אם המשיב נוהג כר"ת רק בענינים שהם מן התורה כשבת ויוה"כ, שהורה המנחת יצחק דבכהאי גוונא יספור עם הציבור לפני זמן צאת הכוכבים דר"ת, פשוט דכשהשיב אחרי צאת הכוכבים דהגאונים מנין הימים, לא שייך לומר דהוי כהיפך כוונה. – וכל שכן אם אירע בערב שבת שיש המתפללים מוקדם ועדיין בין השמשות, דסופרים אז ספירת העומר וסומכים על המקילים, עיין ערוך השלחן (תפט, ז) ושו"ת שרגא המאיר (ח"ו סימן מא) שציין ממקורות הראשונים והאחרונים בזה, דבכהאי גוונא אין לסמוך על סברא דהוי כהיפך כוונה. כלומר, דכוונתו שלא לצאת יד"ח, דלא מהני סברא זו, ושפיר יצא יד"ח, ושוב אינו יכול לספור בברכה.

ואפילו החושש בכל מידי לשיטת ר"ת בדאורייתא ובדרבנן, וכשו"ת דברי יציב (הנ"ל) דאפילו המתפלל בציבור קודם זמן צאה"כ דר"ת לא יספור עמהם בברכה, רק יספור אה"כ ביחידות, ושם (סימן ריד) דלכתחילה אפילו בערב שבת ראוי שלא לספור קודם ר"ת, – ג"כ צ"ע אם אפשר לסמוך על סברת ספי"ק כוונה, דהלא לדעת הרבה פוסקים וכן נקט בשו"ע הרב (סימן תפט ספי"ק יב), כל זמן דליכא כוונה הפכית שלא לצאת חובת המצוה, שפיר יוצא ידי חובה, אפילו בלא כוונה. ועיין שו"ת מנחת אלעזר (ח"א סימן כב אות ג) מש"כ בדיון היפך כוונה.

ואין לומר דכיון שנוהג לגמרי כשיטת ר"ת, אינו צריך כלל לזה הסברא דהיפך כוונה, וסברא זו הוא רק למי שנוהג כהגאונים ולחומר חושש לשיטת ר"ת במילי דאורייתא, אבל להנהיג לגמרי כר"ת הרי עדיין יום הוא ואינו צריך כלל לסברת היפך כוונה. – זה אינו, שהרי מעיקר הדין אפשר לספור קודם צאת הכוכבים, ולכן אעפ"י שמחמיר כר"ת, אם יענה לחבירו הספירה אחרי זמן צאת הכוכבים דהגאונים, יצטרך להקל אחר כך בברכה שאינה צריכה שיש בו לתא דלא תשא, ובדאי צריך היפך כוונה שלא לצאת באמירה זו, ועכ"פ אינו ראוי. שינהוג כן לענות הספירה קודם זמן ר"ת. – והביה"ל (הנ"ל) שצידד דלפני צאת הכוכבים מיקרי היפך כוונה, היינו קודם צאת הכוכבים להגאונים שאז אין סופרים כלל, וכדכתב השו"ע "דמדקדקין אינם סופרים עד צאת הכוכבים וכן ראוי לעשות", וכיון שקודם זמן זה אין סופרים לכן הוי היפך כוונה. אבל בינד"כ דמיירי אחרי צאת הכוכבים דהגאונים שאז לדעת הרבה פוסקים סופרים אז בברכה לכתחילה וכו"ל, אף שהמשיב עצמו מדקדק לספור כר"ת, מ"מ גם לדידיה לא נחשב לגמרי כקודם צאת הכוכבים דהגאונים.

וראה שו"ת מנחת אלעזר (ח"א סימן כג) לענין מילה, שאם נולד אחר שקיעת החמה אז חושבין לענין מילה מיום שלאחריו כדעת הש"ך, והוא לחומר מחמת חשש נימול שלא בזמנו אם ימולו אותו ליום שלפניו וממילא בשבת מחמת ספק צריך למולו ביום א' שלאחריו, ושכן הורה הגה"ק משינאווא זצלה"ה, עיי"ש באריכות. [נבחסכת הגה"צ רמ"א פריינד זצ"ל גאב"ד פניה"ק ת"ו לספר בנה ביתך כתב, דבארץ ישראל אין להקל כלל בהפסק טהרה אחר השקיעה. וכן מובא בספר מרא דשמעתתא (אות שפז) שהורה הגאב"ד הרמ"א זצ"ל שבא"י אין להקל כלל אם ההפסק טהרה היה אפילו דקה אחת אחר השקיעה, ואין לעשות מזה אפילו איזה צירוף וסניף להקל. ובשו"ת קנה בשם (ח"ב דף קכ"א) כתב דאעפ"י שבידוע התנהג הגאב"ד זצ"ל עפ"י שיטת ר"ת, אעפ"י אמר שאינו מרהיב בנפשו להכשיר הפסק טהרה שאחרו אותה אפילו רק זמן כל שהוא לאחר השקיעה, מפני שמייסדי היישוב העמידו המנהג כאן בא"י עפ"י שיטת הגאונים להקל ולהחמיר]. – וה"ה בזה שיצטרך להקל אח"כ בברכה, ברור הדבר דלכתחילה לא יענה הספירה כיון שיכול לעשות באופני היצטרך, כעצות השו"ע, או ע"י היפך כוונה לכמה פוסקים.

ואם כן הזכרת מנין הימים אחרי צאת הכוכבים דהגאונים יש בה תלתא לריעותא: א) – לדעת הגאונים הוי ודאי לילה. – ב) לדעת הרבה פוסקים, כיון דספיה"ע בזמן הזה דרבנן א"צ להמתין לזמן צאה"כ דר"ת. – ג) לדעת הרבה פוסקים, כל זמן שלא היה לו כוונה הפכית שלא לצאת, הרי הוא יוצא ידי חובתו. ולכן לא יענה לחבירו אחרי צאת הכוכבים דהגאונים יום הספירה, אעפ"י שהמשיב עצמו נוהג כר"ת. ולא דמי לנדון הביה"ל שהיה בזמן בין השמשות קודם צאת הכוכבים, דבזמן זה לדעת השו"ע ראוי שלא לספור עדיין.

**שאלה:** כתב הביה"ל (סימן תפט ד"ה שאם יאמר), שאם השיב לחבירו בזמן בין השמשות היום כך וכך, והאיש הזה המשיב רגיל תמיד לברך דוקא בצאת הכוכבים, מסתבר דבאופן זה הוי כמכנין בהדיא שלא לצאת, ומותר לו לחזור אח"כ ולמנות בברכה, עיי"ש. – מה הדין באופן ששואל מחבירו אחרי צאת הכוכבים לשיטת הגאונים מנין הימים, והאיש המשיב מקפיד לנהוג כשיטת ר"ת, האם יכול לומר לו מנין הימים כיון שלגבי חשיב עדיין יום, ולחזור אח"כ לספור בברכה.

**תשובת הגאון רבי יקותיאל ליברמן בספרי גם אני אודך:**

כתב הכף החיים (תפט, מד), דיש החמירין שלא לספור העומר כל זמן שלא עבר שעה ורביע אחר שקיעת החמה מעל פני הארץ, מפני סברת ר"ת דסובר דכל השעה אחר שקיעת הנז' עדיין יום ודאי, והרביע שעה שאחריה היא בין השמשות, ולכן אין סופרין עד עבור השעה ורביע הנז' דאז הוא אחר בין השמשות, ויש מהם שגוערין ומבזין למי שסופר קודם זמן זה.

והרב בתי כהונה (ח"ב סימן ד) העמיד וקיים מנהגן של צבור שסופרין כל שרואין הכוכבים שכבר יצאו, שבזה מדקדקין שלא לספור כל עוד שאין יציאת הכוכבים, ומנהגם ראוי להתקבל בסבר פנים יפות ואין לערער על מנהג זה, ובפרט דלרוב פוסקים ספירת העומר בזמן הזה דרבנן, וכל המערער ובא לבטל מנהגם מגרעות נתן, שגורם לכמה בני אדם להתבטל ממצות הספירה. וגם אין לדקדק במי שסופר בתוך הרביע הראשון כי הוא ספק חשיכה לדעת זה דדעת רובא דרבוותא דשפיר דמי. – וכן נתפשט המנהג ברוב תפוצות ישראל לספור מיד אחר צאת הכוכבים. אבל בעה"ק טבריא תובב"א נהגינן כסברת ר"ת, ואין סופרין עד אחר עבור שעה ורביע מהלילה, עכ"ד.

והברכי יוסף (תפט, יב) העתיק ג"כ את דברי הרב בתי כהונה. ועיין פתח הדביר (או"ח סימן רלח) דתמה על המחמירים בספירת העומר שהיא בזמן הזה דרבנן, ומקלין בקריאת שמע שהיא מן התורה [ועיין שו"ת משנת יוסף (ח"ו סימן עה) דהמחמיר בצאה"כ דר"ת, אם קרא ק"ש והתפלל ערבית אחרי צאה"כ דהגאונים, אפשר לסמוך על ק"ש שעל המטה, ויקרא כל הג' פרשיות, וכיון לקיים מצות ק"ש ולקבל ע"ע עול מלכות שמים (כבמשנ"ב ס' רלה סקי"ב, וס' רלט סק"א), ולקיים מ"ע של זכירת יציאת מצרים (שעה"צ רלט סק"ב)]. ויזהר שיהיה לפני חצות לילה (כבשו"ע רלה, ג). ואם אין בדעתו לשכב עד אחרי חצות, ורוצה להדר בק"ש כר"ת, אז יקרא ק"ש דערבית תיכף בצאה"כ דר"ת].

גם בשו"ת מנחת יצחק (ח"ו סימן מג) סמך על הוראת הרב בתי כהונה, דאין צריך להחמיר כר"ת. והביא שם עוד מדברי הבתי כהונה שכתב, דיותר נכון לספור אחרי צאת הכוכבים לשיטת הגאונים, ולא לפני זה, וטעמא משום דאיכא ספק ספיקא להחמיר, דהיינו שמא כר"ת והרי הוא יום ודאי. ואת"ל כדעת הגאונים, הרי בין השמשות לדעתם ספק ושמא יום הוא. ואע"ג דכיון דמידי דרבנן הוא עבדינן תרווייהו לקולא, מ"מ אין זה דרך שיבור לו האדם. אבל הנכון אחר הרביע (דהיינו אחר צאה"כ לשיטת הגאונים), דאז להגאונים הרי הוא לילה ודאי, ותפסינן לקולא, ואין חוששין לשיטת ר"ת, דהוה פלוגתא דרבנותא במידי דרבנן ואין צריך להחמיר בבין השמשות בזה. וביותר, דאפילו לספור לפני צאת הכוכבים, לכל השיטות הוי רק להמדקדקין כמבואר בשו"ע (תפט, ב) בזה הלשון "והמדקדקים אינם סופרים עד צאת הכוכבים וכן ראוי לעשות", א"כ הוי רק חסרון בדקדוק, וכל זה הוא קודם צאת הכוכבים, מכל שכן היכא דלרוב הדעות הוי אחרי צאה"כ, ורק לשיטת ר"ת לא הוי צאה"כ, בודאי די ש להקל.

וראה בשו"ת ארץ צבי (ח"ג עמוד פ: ד"ה שוב) שביאר דעת התוס' (מנחות 10. ד"ה זכר למקדש) שכתבו, דבספק חשיכה יכול לברך ואין צריך להמתין עד שיהיה ודאי לילה, כיון שהוא ספיקא דרבנן. דס"ל להתוס' דבספיקא דרבנן אזלינן לעולם לקולא וחשיב פטור גמור, אבל זהו דוקא כשיצא מזה קולא ולא כשיצא מזה חומר, כגון לומר דאין יכול לספור בין השמשות משום דחשיב פטור, בודאי זה אי אפשר לומר, עיי"ש באריכות. – וכל שכן כשהמשיב עצמו נוהג כהגאונים לכל דבר, ומחמיר כר"ת רק במילי דאורייתא, בודאי שיכול לספור לאחר צאה"כ של הגאונים, ואמנם החוששים לשיטת ר"ת לענין צאת הכוכבים בדאורייתא ובדרבנן, מסיק בשו"ת מנחת יצחק (ח"ט ס' נה - נו, וח"י סימן מג), דיש להם להמתין אף לענין ספירת העומר לזמן ר"ת. אך הנהיגים כר"ת רק בענינים שהם מן התורה כשבת ויוה"כ, כשמתפלל מעריב עם הציבור לפני זמן ר"ת יספור עמהם, דעדיף יותר לספור בציבור מאשר שימתין לזמן ר"ת ויספור ביחידות. – וכדבריו כאן כתב המנח"י גם (בח"ו סימן מה, ב), דנכון לספור עם הציבור אחרי צאת הכוכבים אפילו לפני שהוי לילה לשיטת ר"ת, ולהחמיר יספור עוד הפעם בביתו בלא ברכה. [וראה מש"כ אאמו"ר שליט"א בשו"ת משנת יוסף (ח"ו סימן קב), דספירה אינה ענין השייך

# אמונת עיתך

## ספירת העומר

הנה בימי הספירה שהם ימי התשובה ממתיקים הכל, ומטילים הדינים על שונאי ישראל, ופועלים במ"ט יום שיהיה הרשע מ"ט לפני צדיק ולא להיפוך, ומ"ט גימטריא לב טוב, לעשות לעצמו לב טוב לקבלת התורה הקדושה, וכן יובל עם הכולל גימטריא לב טוב, שמורה שעל ידי לב טוב בא לעלמא דחירות שיובל מורה עליו שמשם נמתק הכל.

זרע קודש

## טעם אמירת פרקי אבות

בין פסח לעצרת הוא כי בימים האלו מחיוב כל איש ואיש מישראל לטהר את עצמו בימי הספירה כמו שנטהרו ישראל מאז מטומאת מצרים כנודע מהזוה"ק שבעה שבועות כענין ז' ימי הנדה הם, ולכן אומרים אז מס' אבות כדי לראות ולהבין כל המדות טובות הנזכרים ולכסוף, שם ולהשתוקק מתי אעשה כן גם אני, ולשוב בתשובה שלימה לפי השי"ת ולזאת יש במס' זו חמשה פרקים נגד ה' ש"ב הכוללים, וכ"א כלול מעשר הם נש"ב עולם התשובה וימים האלה נק' אצל אומה"ע למי, וגם הם מודים שהימים האלה הם טובים ומסוגלים לרפואה ומ"י הוא מנין חמשים והעיקר הוא שהימים האלה הם טובים ומסוגלים לרפואת הנפש

אוהב ישראל

# עובדות חיים

**בקרבתם לפני ה' וגו' (ט"ז - א')** באחת מנסיעותיו של הרה"ק בעל "תפארת שלמה" מראדומסק זיע"א, עבר דרך קראקא, יצאו לקראתו חסידים ותלמידי החכמים שבקראקא, והפצירו בו שיתעכב בעירם, והוא נעתר לבקשתם. כשהגיעו לאכסניא, נוספו ובאו רבים מחשובי העיר להקביל פניו, ביניהם הגאון רבי שמעון סופר זיע"א אב"ד של קראקא, ולכבוד המאורע דרש בעל "התפארת שלמה" בדברי תורה ובתוך דבריו אמר בזו הלשון: כל צדיק שאינו ממשיך על ישראל שפע של ברכה ופרנסה ועשירות, אינו צדיק כלל ואינו ראוי להיות מנהיגם של ישראל, וזה פירוש דברי הגמרא (קידושין דף מ"א) אמר רבא רב אידי אסברא לי "אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו" (ישעיה ג' י') וכי יש צדיק טוב ויש צדיק שאינו טוב? אלא טוב לשמים ולבריות זהו צדיק טוב, טוב לשמים ורע לבריות זהו צדיק שאינו טוב, היינו שאינו ממשיך על ישראל שפע של טובה ופרנסה. זה היה חטאם של נדב ואביהוא שהסתפקו "בקרבתם לפני ה'" בלבד, ולא השפיעו על ישראל שפע של פרנסה וטובה, לפיכך "וימותו" לא היו ראויים להיות מנהיגי ישראל.

**השוכן אתם בתוך טומאתם (ט"ז ט"ז)** אומר רש"י "בתוך טומאתם" אף על פי שהם טמאים שכינה ביניהם. מסופר: הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זיע"א בא לעיר אחת ושני בעלי בתים עשירים התחילו לריב ביניהם, שכן כל אחד רצה שהרבי יתאכסן אצלו, אחד מהם היה תלמיד חכם אבל בעל גאווה גדול, ואילו השני חסרונם בכך שלא היה זהיר ביותר במצוות. והצדיק בחר בשני, ומשהביעו החסידים את תימהונם על כך, השיב להם ואמר: על בעלי עבירה אמרה התורה "השוכן אתם בתוך טומאתם" אף על פי שהם טמאים "שכינה ביניהם", ואם נאה לו להקב"ה להיות דר עמם בדירה אחת, וודאי שכך נאה גם לי, ואילו על בעל גאווה אמרו חז"ל (סוטה דף ה') "אין אני והוא יכולים לדור בעולם"

## קדושים תהיו כי קדוש וגו' (י"ט - ב')

ישראל קדושים הם, יש רוצה ואין לו, ויש שיש לו ואינו רוצה (חולין ז) מסופר על הרה"ק רבי מאיר שפירא מלובלין זיע"א, שהלך פעם אל יהודי עשיר וקמץ כדי להתריו למען ישיבתו "חכמי לובלין". לא הועילו כל דיבוריו והפצרותיו, העשיר היה קשה כברזל וסירב להשתתף בתרומה. לפני שהרב עזב את ביתו אמר לו הרב: עכשיו נתיישב לי המאמר במסכת חולין "ישראל קדושים הם, יש רוצה ואין לו, ויש שיש לו ואינו רוצה". ולכאורה צריך להבין, מילא מי שרוצה ואין לו, מובן שקוראים לו קדוש, כי מה יעשה אם אין לו, אבל מי שיש לו ואינו רוצה למה יהא נקרא קדוש? אלא חז"ל אומרים (שבת קיח) למה נקרא שמו רבינו הקדוש, שלא הכניס ידו תחת אבנטו. וגם אלה העשירים הקמצנים שיש להם ואינם רוצים, חרדים מאד לא להכניס את ידיהם תחת אבנטם לכיסם, להוציא משם כסף לדברי צדקה

מאות כבר נושעו! ומה איתך?

רוצים גם ישועה? יש לכם שמחה, אזכרה וכו' תרמו! וקחו חלק בהפצת המעיינות של

## מרכז "אמונת חיים" קראלי

כתובת לתרומות תגובות ולקבלת הגליון  
רח' דב גור 20/23 אשדוד טל. 055-6798152  
ובאימייל: 3118494@gmail.com

### לעילוי נשמת

הרה"ח נתן צוקר זצ"ל  
בן הרה"ח יחיאל מאיר זצ"ל  
נלב"ע ד' אייר תשפג  
ת.נ.צ.ב.ה.

### לעילוי נשמת

הרבנית רייזל רוט ע"ה  
בת הר"ר שמואל אהרן ז"ל  
נלב"ע יז טבת תשפג  
ת.נ.צ.ב.ה.

### לזכר עולם יהיה צדיק

רבינו הגדול  
הגה"ק יצחק צבי משה זי"ע  
בן רבינו אביגדור מוזס זצ"ל  
מקראלי

נלב"ע ד' טבת תשעט  
זכותו יגן עלינו ועכ"א

### לזכר עולם יהיה צדיק

הרה"ק יוסף מאיר זי"ע  
בעל אמרי יוסף מספינקא  
בן הרב שמואל צבי זצ"ל  
נלב"ע ו אייר  
ת.נ.צ.ב.ה.

### לעילוי נשמת

הגה"צ משה וועבר זצוק"ל  
בהרה"צ מרדכי זצ"ל  
נלבע יב כסלו תשפא  
ת.נ.צ.ב.ה.